

TOBB ETÜ Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Dekanı Prof.Dr. Vedat Özsoy'la Söyleşi. İkinci Bölüm

**Hazırlayan: Prof.Dr. Hatice Bengisu
Balıkesir Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dekanı**

**“Bosphorus Sanat Gazetesi / The Art Newspaper
Yıl: 6, Sayı: 66, Kasım 2012
www.bosphorussanatgazetesi.com
www.bahariyeart.com/**

İstanbul

H.B.Bunu öğretmen okullarında alınan sanat eğitiminin disiplinine mi bağlıyorsunuz?

V.Ö. Evet kesinlikle. Öğrencilerin tamamını spor alanında gelişmeleri için beden eğitimi dersinin uygulaması olarak yazları kamplara götürürlerdi. Üç dört yüzme şeklini kamplarda öğrendikleri için kardeşim çok iyi bilirdi. Yani, gelişigüzel bir yüzmeden ziyade sitilli yüzme yapardı kendisi. Öğrenciler öğretmen okulunda müzik dersinde en azından mandolin çalarlardı. Böyle bir sanat eğitimi almış bir fizik profesörünü düşünün bir de düz lise mezunu olup da eğitim programında sanat ve beden eğitimi dersleri yeterince yer almadığı için, branş öğretmenleri bulunmadığı için derslerden yeterince eğitim alamamış bir fizik profesörünü. Aralarındaki kaliteyi hemen fark edersiniz, biri çok yönlüdür, diğeri değil.

H.B: Bu koşullarda yetişmiş bir fizik profesörünün hayatında kültürel yaşam, estetik olarak hep var oldu mu ?

V.Ö. Elbette. Böyle yetişmiş birisinin bildiklerini ve kazandığı becerileri unutması yada söküp atabilmesi mümkün müdür? Tabii onun için bir başka örnek yine bir fizikçi hocadan örnek. İvriz Öğretmen Okulu mezunu bir profesör, Gazi Üniversitesinde, bir fizik hocamız. Doçenti o zaman. Bir gün Resim-İş Eğitimi Bölümündeki odamda beni ziyarete geldi. Fizikçi Mehmet hocamız konuşmanın ilerleyen bölümlerinde dedi ki, “benim okuduğum İvriz Öğretmen Okulundaki resim öğretmenim beni çok severdi. Çünkü ben çok yetenekliydim. Hep beni ya İstanbul Güzel Sanatlar Akademisine ya da Gazi Eğitim Enstitüsünün Resim-İş Bölümüne girmem için teşvik ederdi. Sürekli olarak “Senin gibi bir yeteneğin harcanmaması gerekir. Sen ya ressam ya heykeltıraş yada mimar olmalısın” derdi. Fizikçi hocamız o kendisini teşvik eden hocasının şuanda Gazi’de hoca olduğunu ama kendisini yıllar sonra çok görmek istediğini, farklı bir alanda eğitim aldığı için yüzüne bakmadığını, ama kendisini çok sevdiğini, çok özlediğini, elini öpmek istediğini söyledi. Ben de onun üzerine resim hocasıyla bir buluşma ayarlayabileceğimi söyledim. O yıllarda Behiye hocamız Gazi’de hem grafik tasarımı hem de özgün baskı resim hocasıydı. İvriz öğretmen okulunda görev yapmış bir hocamızdı. Görüşmeyi ayarladım ve bunlar bir araya geldiler. Tabii hoca kendisini hemen tanıdı ve “yıllar sonra ne yapıyorsun” dedi. Mehmet hoca “fizik hocasıyım” deyince şöyle bir durakladı, hiç bozuntuya vermedi, doçent olduğunu öğrendiği öğrencisiyle gurur duyduğunu belirtti ve “ama senin gideceğin yer başka alandı aslında biliyorsun” dedi. Mehmet hoca

“biliyorum hocam, ancak ailem böyle istedi” dedi ve “ama resim yapmayı hiç bırakmadım ama hocam, sadece biraz yönlendirmeye hâlâ ihtiyacım var” dedi. Ve daha sonraki yıllarda bu hocamız tabii profesör oldu değişik idari görevlerde bulundu ama art arda sergiler açmaya başladı. Öğretmen okulunda aldığı bir resim dersinin sonucudur bu. Böyle bir olaya şahit oldum bizzat. Buradan çıkan sonuç nedir? Kişinin orada, öğretmen okulunda aldığı sanat eğitimi onların yeteneklerinin yanı sıra estetik duyarlılıklarını da geliştirmiş oluyor. Resim becerilerini, bilinçli olmasa da geliştirmiş oluyor. Dolayısıyla aldığı yoğun sanat derslerinin etkisiyle birey ileride hangi mesleği yaparsa yapsın estetik duyarlılığını ve sanatsal yeteneğini o mesleğe yansıtıyor ve sürdürebiliyor. Mesleğinde daha başarılı oluyor, çok yönlü bir kişiliğe sahip oluyor. Sadece kendi alanında eğitim almış, hukukçulara, mühendislere, iktisatçılara, fizikçilere ya da kaymakamlara göre çok daha farklı etkileri oluyor bu bireylerin.

H.B. Hocam bu son cümleleriniz benim ikinci sorumun da girişi gibi oldu. Bu tür bilinçli olarak bireylere verilen sanat eğitiminin toplum bilincine ve topluma tümünden yansımaları konusunda neler düşünüyorsunuz? Sözelimi ilköğretim herkese zorunlu ise, ilköğretimde ve ortaöğretimde ciddi biçimde alınmış ve bilinçli olarak alınmış sanat eğitiminin toplumsal bilince yansımaları ne olabilir?

V.Ö. Biraz önce söylemeye çalıştığım gibi aslında okullarda şiddetten bahsediliyordu bir ara ve çok yoğunlaşmıştı. Hâlâ da var, devam ediyor. Öğrencilerde kötü alışkanlıklardan, uyuşturucudan bahsediliyordu ve gün be gün bunun arttığı görülüyordu. Türkiye’de sanat eğitiminin önemsenmesi ile insanımızın birbirlerine olan tahammüllerindeki azalmaların, hatta ailelerde boşanma sayısının artmasına kadar birçok olayın, istenmeyen olayın ciddi oranda azalacağını düşünüyorum.

H.B. “Sanat eğitimi, toplumsal yapıda bulunan şiddeti azaltır” düşüncesini açar mısınız?

V.Ö. Tabii şiddetin, tahammülsüzlüğün temelinde kişilerdeki estetik duyarlılığın ve paylaşma dediğimiz karşılıklı anlayışın ve hoşgörünün azalması esas neden. Bireylerde “başkasının yerine kendini koyma” olan “diğer gamlılık” yada moda sözcükle “empati” geliştirme dediğimiz davranışın azalmasının yattığı sorunlar şiddeti körükleyebiliyor. Biz tabii bu çerçevede Görsel Sanatlar Eğitimi Derneğini (GÖRSED) 2003 yılında kurduğumuz zaman aslında sanat eğitime sadece devletin okullar yoluyla sahip çıkmasının dışında, bir sivil toplum örgütünün de sahip çıkmasını çok istedik. Görsel Sanatlar Eğitimi Derneğinin, Gazi Üniversitesi ve Müzik Eğitimcileri Derneği ile birlikte bir “Sanat Eğitimi ve Şiddet” adlı sempozyumu 2007 yılında düzenlemesini sağladık. Sebebi buydu. Özellikle okullardaki ya da genel anlamdaki şiddette, acaba bu insanların bu şiddet gösteren insanların okul süreçlerinde, eğitim süreçlerinde yeterli sanat eğitimi almamaları etkili olmuş mudur? Bu müzik olabilir görsel sanatlar olabilir. Bunu merak ettik. Bununla ilgili bir çalışma olsun istedik. Yaptığımız sempozyum hakikatken ses getirdi. Bildirilerin çoğu hakikaten doğru bir görsel sanatlar ve müzik eğitimi verildiğinde yeterli zaman içersinde ve iyi yetişmiş öğretmenlerle doğru bir programla verildiğinde, bunun pozitif sonuçlarını koyuyordu ortaya. Ama daha yetkili bir ağızdan, bir otoriteden dinlemek bizi ziyadesiyle memnun etti, birazda şaşırttı. Türkiye Millet

Meclisinde Şiddet Komisyonu Başkanı, İstanbul Milletvekili Halide İncekara hanımefendi çağrılı konuşmacı olarak uzun bir konuşma yaptı. Tabii rakamlarla gelmişti kendisi, araştırma komisyonu başkanı olduğu için. Onun konuşmasından okullardaki şiddet ve diğer şiddet türleri ile ilgili ciddi araştırmalar yaptıkları anlaşılıyordu. Bu araştırmaların biz sanat eğitimcilerini ilgilendiren sonuçları çok önemli ve şaşırtıcıydı. Başkan yaptıkları araştırma sonucunda bir sanat dalıyla uğraşan okul çocuklarının ilköğretim olsun lise olsun hiçbirinin, bir enstrüman çalan veya resimde yada beden eğitiminde, sporda çok aktif olan hiçbir öğrencinin şiddete bulaşmadığını tespit ettiklerini ifade etmişti. Şiddete bulaşanların içinde ciddi anlamda sanat eğitimi alamamış öğrencilerin olduğunu veya kişilerin olduğunu yada şiddete bulaşanların içinde enstrüman çalan hiç kimsenin olmadığını veya bir sanat dalını uygulayan hiç kimsenin olmadığını saptadıklarını söylemişti. Başkan Halide İncekara “Siz sanat eğitimcilerinden şunu rica ediyorum. Lütfen alanınıza sahip çıkınız. Alanınızla ilgili çok fazla araştırmalar yapınız ve baskılar oluşturunuz. Haftalık ders programlarındaki size ayrılan zamanları arttırmak için baskılar oluşturunuz. Biz size yardımcı olacağız. Ama sonuçta sizlerin katkısıyla olabilecek bir şey bu. İlköğretim okullarında liselerde size ayrılan zamanın artması gerekiyor. Çocukların estetik duyarlılıklarının ve sanatsal becerilerinin, yeteneklerinin daha çok geliştirilmesi gerekiyor. Bir çocukla bu anlamda ciddi olarak ilgilenilmesi gerekiyor. Bu yapıldığı takdirde şiddette inanılmaz derecede bir azalma olacağına inanıyoruz. Çünkü sizin alanlarla ilgilenen hiçbir çocuk şiddete bulaşmıyor” demişti.

H.B. Sanat eğitimi veren kurumlardan yetişen çok sayıda “sanat eğitimi” öğretmeni var. Eğitim kurumlarımızın büyük çoğunluğunda sanat eğitimi uygulamaları için gerekli atölyeler ve uygulama alanları yoktur. Üstelik sınıfların kalabalık oluşu bu sorunu daha karmaşık hale getirmektedir.

Sizin bu konudaki önerileriniz nelerdir.

V.Ö. İlköğretimde 40dk’lık sürelerde görsel sanatlar veya müzik dersini haftada bir günle sınırlarsanız, o derslerden verim alınması güçleşir, nitekim şimdi öyle. Bunun yerine görsel sanatlar ve müzik derslerini her gün 40dk olacak şekilde, birer dönem ve dönüşümlü olarak haftalık programa koyabilirsiniz, işte o zaman bu derslerden beklenen hedeflere ulaşmak mümkün olacaktır. Bunun anlamı, örneğin bir okuldaki 3 yada 6.sınıf öğrencilerinin yarısı ilk dönem her gün görsel sanatlar dersini alırken, diğer yarısı da müzik dersini alacaklar; ikinci dönemde ise bu sınıflar yer değiştirecekler; görsel sanatlar alanlar müzik dersine, müzik dersi alanlar da görsel sanatlar dersine girecekler. Böyle bir uygulama ile sanat eğitiminden istenilen verim alınabilecek, öğrenciler ve öğretmenler ardıllı derslerle iyi motive olup doğru sonuçlara ulaşacaklardır.

Bu yıl Milli Eğitim Bakanlığı yeni bir sisteme geçiyor 4+4+4 diye. Bu bir avantaj da olabilir dezavantaj da. Bunu uygulayan ülkeler de var uygulamayanlar da. Çünkü sonuçta bizdeki 5+3 olarak birleştirilen 8 yıl artı üstüne 4 yıllık lise eğitimi, bütün bunlar ülkenin coğrafı, ekonomik durumu ve kültürel ihtiyacına göre belirlenmesi gereken yıllardır. Bu gibi okul süreleri çok geniş araştırma tabanlı yapılacak değişikliklerle belirlenmelidir. Öğrenci psikolojisi, gelişimi, okulun şartları, ülke şartları, derslerin yoğunluğu, fiziki imkânlar, donanım, yeni konular, derken 4+4+4 eğer iyi değerlendirilirse gerçekten görsel sanatlar

eğitimi ve m¼zik eğitimi ve diğer alanlarda kazanımlar elde edilebilir. Ama programın çok iyi yapılması şartıyla. Bir kere kesinlikle devamlılık şart, bu hafta 40dk'lık bir ders işlenmişse bunun ertesini hafta yerine mutlaka aynı hafta içinde devamının sağlanması lazım. Şunu iddia etmiyorum, her gün 40dklık dersler olsun şeklinde söylemiyorum. Olabilir ama, böyle olmasa bile en azından bir proje dersinin yada ardıllı uygulama dersinin gerçekleştirilebilecek bir zaman diliminin ayrılması gerektiğine inanıyorum. Mesela aynı hafta içinde art arda 3 ders olabilecek şekilde olabilir. Yani bunlar çalışılabilir, ardı ardına yapılan üç dersin getirisi nedir? Beş ders olursa getirisi nedir? Haftada iki saat olursa bunun kazancı nedir? Bunlar çalışılabilir konular. Böyle uygulamalar ve geçmişteki uygulamalar değerlendirilecek durumdadır. Çünkü özellikle ilköğretim birinci kademedeki ilk beş yılda hafta iki ders saati ya da 80dk'lık bir süre söz konusuydu. Ondan dolayı bir deneyimimiz var. Sınıf öğretmenleri veriyor bu dersleri genellikle ama, bu haftada 80 dk'nın ne kadar yeterli olduğuyla ilgili bir deneyimimiz var. Yine liselerde seçmeli de olsa müzik ve resim olmak üzere ilk zamanlar 80dk'lık uygulama zamanı ayrılıyordu. Dolayısıyla 80dk'lık haftalık program uygulaması ile ilgili de bir tecrübemiz vardır. Bunların sonuçlarını almamız mümkün, ama her gün 40dk'lık bir uygulama nasıl olur, pilot uygulamalarla deneyip sonuçlarına göre hareket edilebilir.

İlk ve ortaöğretim kurumlarında maalesef hâlâ daha binalar projelendirilirken sanat dersleri ciddiye ve dikkate pek alınmıyor. Genellikle yüksek ve küçük pencereci bodrumlarda sanat derslikleri yer alıyor yada var olan sığınaklar sanat dersliklerine dönüştürülüyor. Bu durum maalesef bu derslerden nelerin beklenildiğini, daha doğrusu ciddi bir beklenti olmadığını gösteriyor. Halbuki, görsel sanatlar ve müzik dersleri özel donanımlı derslikler ister. Birinde lavabo ve düz masalara, diğerinde yalıtımlı duvarlara ve genel sınıflara göre daha geniş dersliklere ihtiyaç vardır. Dolayısıyla siz daha binayı projelendirirken bu özel durumu dikkate almak zorundasınız. Ülkemizde maalesef böyle bir anlayış henüz gelişmedi.

H.B. Milli Eğitim Bakanlığına bu öneriler götürülebilir, fakat önerileri değerlendirecek ve hayata geçirecek olan kişiler bu alanda uzman kişiler olmalıdır. Milli Eğitim Bakanlığı'nda bu konuda nasıl bir işleyiş var.

V.Ö. Normalde derslerin sürelerinin ve haftalık programdaki yerlerinin belirlenmesi MEB Talim ve Terbiye Kurulunun işi. Talim ve Terbiye Kurulu aslında bu konuda duyarlı insanların elinde olursa ciddi değişiklikler yapılıyor. Bir örnek vermek istiyorum yine. Ben Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Genel Başkanı iken, Prof. Dr. Ziya Selçuk MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanı olmuştu. Ziya Bey Eğitim Bilimleri hocası ve Gazi Üniversitesi Vakfı bünyesinde açılan özel okulun, Gazi kolejinin kurucusuydu. Ziya Bey bu yeni okulda eğitimde çoklu zeka kuramını uygulamaya çalışan, yeniliklere açık, çok çalışkan bir hocaydı. Ben bir gün onun yanına ziyarete gittim. Hem hayırlı olsun hem de bizim görsel sanatlar eğitimi sorunlarına kısmen de olsa değineyim diye. Uzun bir konuşmamız oldu kendisiyle. Bu sırada kendisine sanat eğitiminde yaşanan sorunları aktardım. Derslerin ve öğretmen yetiştiren bölümlerin adlandırmalarındaki eksikliklerden tutun da, sanat derslerine yeterli zaman ayrılmamasına kadar. Çok da anlayışla karşıladı ve benden bir rapor istedi. Bu rapor benden hem alanı sanat ve tasarım eğitimi olan bir üniversitesi öğretim üyesi, bir akademisyen bir araştırmacı olarak, hem de Görsel Sanatlar Derneği Genel Başkanı olmam sıfatıyla istendi.

Ben de kendilerine ilköğretim programındaki “resim- iş dersi”, ortaöğretimde “resim dersi” adlandırmalarının niçin eksik ve yanlış olduğunu bir rapor halinde bildirdim. Görsel sanatlar öğretmeni diye nitelendirdiğimiz öğretmenlerin yüksek öğrenimini sadece resim alanında yapanlardan atanmadığını belirttim. Öğretmenlerin tasarımcı da olabileceğini, özgün baskıyla ya da heykelle ilgili de olabileceğini söyledim. Ama onların bu ana dallarının yanı sıra aldığı yan dal derslerinde ve özel öğretim yöntemlerini öğrenmesiyle bir öğretmen olduğunu, dolayısıyla sadece resim öğretmeni olmadığını, tüm sanat ve tasarım alanlarına yönelik bilgisi olan bir görsel sanatlar öğretmeni olduğunu söylemiştim. Bunu raporlaştırmamı istemişti ve ben de raporlaştırdım ve verdim kendisine, gerekçelerle, örneklerle. Onun üzerine ne yaptı hoca, Talim ve Terbiye Kurulundaki çalışmaları yaparak ilk ve ortaöğretim kurumlarındaki “Resim- İş” derslerinin adını değiştirdi, “Görsel Sanatlar” olarak.

H.B. 4+4+4’ e geçtiğimiz bu dönemde, sanat eğitimi uygulamalarına dair önerileriniz oldu mu? Bu öneriler hangi şekilde iletilmelidir. Bireysel mi? Yoksa sivil toplum örgütleri (dernekler) vasıtasıyla mı?

V.Ö. Elbette oldu, ancak sanat eğitimin gerekliliği ve iyi yetişmiş öğretmenle ilgili birkaç şey söylemek istiyorum. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimlerinin Enstitüsünde verdiğim bir yüksek lisans dersim öğretmen nitelikleriyle ve derslerde zamanın verimli kullanılmasına ilgiliydi. Nitel araştırma yöntemlerinden birisi olan ve sanat eğitiminde kullanılan “Eğitsel Eleştiri” adlı dersi alanda araştırma yapacak yüksek lisans öğrencileri için hazırlamıştım. Bu ne içeriyordu, aslında ünlü sanat eğitimcisi Stanford Üniversitesi öğretim üyesi, sanat eğitimcisi Prof. Dr. Elliot W. Eisner’in geliştirdiği bir araştırma yöntemi idi bu. Bu yöntem eğitim bilimleri literatürüne girmiştir, orada bilirlenir. Ben Gazi’de olduğum sürece bunu öğrettim öğrencilerime. Bu ders neyi sağlıyor? Bu ders 40dk içerisinde bir görsel sanatlar öğretmenin başlangıcından sonuna kadar bir dersi nasıl yaptığını çok iyi analiz etmeyi sağlıyor. Gözlem ve görüşme tabanlı olan bir araştırma yöntemi idi. 40dk içerisinde bir görsel sanatlar öğretmeni derse girdikten sonra yada atölyesindeki, -atölye demiyoruz biz derslik diyoruz aslında, sanat dersliği diyoruz, çünkü atölye daha amatör bir şeyi de canlandırabiliyor- örgün eğitimde sanat dersliği içine girdiği andan itibaren zaman başlatılıyordu ve çıktığı anda durduruluyordu. Öğretim süreci kodlanarak bu süre içerisindeki tüm diyaloglar, yapılan tüm eğitim ve öğretim faaliyetleri çözümlenerek ve kodlanarak tablollaştırılıyor. Öğretmenlerin öğretme stilinden, ne kadar zamanı verimli kullandığına kadar her şeyi belgelendiriyordu. Bunun için ben böyle bir dersi açmıştım. Çünkü öğretmen adaylarının ayrılan zamanın çok doğru şekilde kullanmaları gerektiğini bilmeleri gerekiyordu. Bunun içinde -tabii lisans düzeyinde bunu yapmak mümkün olmayacağı için- araştırma tabanlı bu dersi, yüksek lisans düzeyinde çoğunluğu üniversitelerde görev alan yüksek lisans öğrencilerine öğretiyordum ben. Sebep, zamanı çok iyi ve verimli kullanmak. Çünkü size şu anda haftada bir saat olan bir dersi beş saatte verseler, eğer siz zamanı verimli kullanamıyorsanız, doğru kullanamıyorsanız, yine de o zaman harcanmış demektir. Ama verilen bir saati şu şartlar içerisinde çok iyi kullanıyorsanız, o sizin biraz önce bahsettiğiniz duyarlı insanlar yetiştirme hedefinde ilköğretimde olsun ortaöğretimde olsun, önemli bir yapı taşı oluşturuyorsun demektir. O ayrılan 40dk içinde dahi olsa. Yeter ki öğretmenlerin o 40dk’yı kullanma becerileri iyi geliştirilsin. İşte bu çok önemli.

Sanat derslerinde sürenin azlığına elbette katılıyorum, sürenin ve ardılığının çok yararlı olduğuna kesinlikle inanıyorum. Ama bu sınırlı zamanı kullanabilmek, o yetenekte yetiştirilmiş öğretmenlerle mümkündür. Hem dersleri çok iyi planlayan, hem gerçekçi planlayan, doğru planlayan son geliştirilmiş sanat ve eğitim ile ilgili kuramlardan haberdar olan öğretmenler yoluyla ve 40dk içinde dersini eksiksiz uygulayan öğretmenler yoluyla derslerin yapılması halinde, bizim bugün şikayet ettiğimiz estetik duyarlılığı gelişmemiş, kaba saba insanlar diyebileceğimiz insanlardan kurtulmak mümkün olabilir. Bu insanlar, emin olun liseyi bitirip duvarcı ustası olduysa veya kaldırım döküyorsa bile aldığı sanat eğitimi yoluyla kazandığı estetik duyarlılığı işine yansıtır. Kaldı ki, kaldırımımıza bir bakın, aynı parayı veriyoruz kaldırım döküşün diye, aynı parayı eminim başka ülke de veriyor aynı türden ustaya. Ama orada son derece düzenli ve estetik yapılıyor bu kaldırımlar, hamile hanımlardan çocuklara ve yaşlılara kadar her insana uyan yükseklikte yapılıyor. Ama bizde daha yapılırken arka tarafı bozularak yapılıyor, ne göz estetiği var, ne nizamı var hiçbir şey yok. Sebebi o ustanın, işçinin daha okulöncesindeyken, ilkokuldayken, ortaokuldayken o estetik duyarlılığı kazanmamış olması.

Ben yayınlarım yoluyla ve katıldığım bilimsel toplantılarda sanat ve tasarım eğitiminin önemi ve gerekliliği konusunda bir bilinç oluşması için çalışıyorum. GÖRSED’i 2003 de kurmamızın temel nedeni de bu. Bir sivil toplum örgütü olarak GÖRSED’in önemli amaçlarından biri insanımıza bu eğitimin önemini fark ettirmek.

H.B İyi bir sanat eğitimci, iyi bir idareci ve iyi bir uygulamacı olarak sanat eğitiminin temelleri sizde nasıl ve ne zaman atıldı.

V.Ö. Atatürk 1924 yılında Türkiye’ye döneminin önemli filozof ve eğitimcisi Amerikalı John Dewey’i davet eder ve onun çalıştığı eğitim alanı deneyseldir. “Art As Experience” diye önemli bir kitabı ve kendi programını oluşturduğu okulu var o yıllarda. Dewey pragmatik bir anlayışla eğitimin verilmesini savunur. Kuramsal olarak baktığımızda benim yetişme şeklimi orayla bağlantılı görüyorum. Yani ben eğitim hayatımın hiçbir kademesinde derslerden teşekkür almış birisi değilim. Takdir hiç almadım ve ben üç yıllık liseyi beş yılda bitirdim. Böyle bir eğitim sisteminden gelen birisiyim ben ve kendimi şöyle adlandırıyorum, şöyle tarif ediyorum: “Vedat Özsoy hiçbir zaman ezber ve test tabalı eğitim çarkları içinde kaybolmamış birisidir”. Yani çarkların beni yok etmesine izin vermedim. Bu çarklar diye kastettiğim bana uymayan bir eğitim sisteminin oluşturduğu çarklardır. Ben hiçbir zaman Türkiye’nin ezbere dayalı, testlere dayanan eğitim sistemine hoş bakmadım ve uyum sağlayamadım. Hiçbir zaman.

H.B: Mücadeleci ve sürekli öğrenici yapınızın oluşmasında eğitimin rolü var mı? Genetik bir kazanım mı? Gazi Eğitim Enstitüsünde aldığımız sanat eğitiminin size nasıl bir katkısı oldu?

V.Ö. Gazi Eğitim Enstitüsünün bana çok şey kazandırdığını söyleyebilirim. Kendimle ilgili olarak, ben ilkokulu bitirdiğim zaman babam memurdu, durumumuz da fena değildi. Lojmanda oturuyorduk. Babamın memuriyeti dolayısıyla kendi arkadaşlarıma göre benim ve

diğer kardeşlerimin kılık kıyafetimiz daha düzgündü. Kalabalık bir aile olmamıza rağmen annem çok çalışırdı. Ev ekonomisine dikiş dikerek ciddi katkı yapardı ve biz 60'lı yıllarda okulda öğrenciler arasında kılığımızla kıyafetimizle, temizliğimizle, saygılı davranışlarımızla öne çıkardık. Ama bir şey beni hep sıkardı. Derslerdeki monotonluk. Ben uygulamalı dersleri yada ister fen bilgisi, ister sosyal bilgiler olsun, derslerdeki uygulamaları, laboratuvar tabanlı dersleri, deneyerek sonucu alınan dersleri çok severdim, ancak bunlar maalesef çok sınırlıydı. Bu yüzden okul yıllarımda çok daha hayatın içinde olmak isterdim. Onun için ilkokulu bitirdiğim zaman babama dedim ki ben çalışacağım. Babam önce tabii tebessüm etti. “Ne çalışması oğlum” dedi, “daha bu yaşta seni kim işe alır.” Ben de onun üzerine, -babam Orman İşletme Müdürlüğünde çalışıyordu-, orman işletmesinin dağlarda çam ağacı tomruklarıyla ilgili işler yapan geçici işçileri ve orman kesim memurları vardı- bu yaz onların yanına gideceğim, onlarla çalışacağım, tomruklar üzerine ebatlarını, kuturlarını, boyutlarını yazmak için gideceğim demiştim. İlkokulu bitirdiğim seneydi. Ve ben hakikaten okulu, 5inci sınıfı bitirdiğim sene çalışmaya başladım. Ondan sonra hiçbir yazım boş geçmedi. Gazi’de de akşam okudum gündüz çalıştım.

Kişisel gelişimimde, yazları işlerde çalışmam beni yaşitlarıma göre daha bilgili, becerikli ve olgun yaptı diyebilirim. Ayrıca merak çok önemli, eğer bir insandaki merak duygusunu ve alışkanlığını eğitim adına yok ediyorsanız, aslında o insanı yok ediyorsunuz. Merakın bittiği yerde yaratıcılık da biter, ideal de biter, gönülden çalışma da biter. Dolayısıyla meraklı insanlar hep başarılı olmuştur. Ben ömrüm boyunca meraklıydım ve hâlâ meraklıyım. Hep merak ederim bazı şeyleri, örneğin ben bir otobüste yolculuk yaparken hiçbir zaman, eğer kitap okumuyorsam tabii, ya da bilimsel bir rapor hazırlamıyorsam, hep dışarıyı seyredirim. Ben Kayseri’de Güzel Sanatlar Fakültesi dekanlığı yaptım., Kayseri”deki dekanlığım sırasında üç sene eşim ve çocuklarım burada olduğu için Ankara’dan Kayseri’ye her hafta gittim geldim. Gidip gördüğüm yerleri, ne kadar çok aynı yoldan gitmiş olsam dahi, yine de dikkatle inceler, çevrede her defasında yeni veya ilginç şeyler görürdüm. O yolculuklarımda, 3 sene boyunca gidip geldiğim aynı yolda her bakışımda yeni bir şeyler gördüm. Dışarıya bakışımda, çevreye bakışımda hep yeni şeyler öğrendim. Hep merak ettiğim şeylere bir kere daha baktım. Bakmak rutin bir şey olmasına rağmen merak o kadar önemlidir ki. Merak ettiğim her şeyin de üzerine gittim. Zamanımın ve kapasitemin yettiği ölçüde her şeyi de öğrenmeye çalıştım. Onun için ben hiçbir zaman ezberci olmadım, Öyle ki, İstiklal Marşımızın dışında, belki bir iki tekerlemenin dışında hiçbir şeyi ezbere bilmem. Hafızamda hiçbir ezber yoktur. Hiçbir şiiri yada metni ezberleyememişimdir. Ancak önemsedğim ve öğrendiğim şeyi de hiçbir zaman unutmam. Niye, merak ettiğim, istediğim bir şeyi öğrendiğim için.

Gazi’de İnci sınıfa başladığım zaman uygulamalı eğitim vardı. Mukavva işleri, ağaç işleri, bakır işleri, ya da metal işleri bir de karışık teknik atölyeleri vardı. Ben daha önce söylediğim gibi akşam bölümünde okuyordum. İlk yıl iş bulamadığım için gündüz de okula gidiyordum. Ve kendimi buldum. Bu dört atölyede kendimi buldum, uygulamalı olduğu için. Benim resmim zaten çok iyiydi. Ondan yana zaten bir sıkıntım yoktu. Bu uygulamaya, beceriye dayanan, yetenekleri geliştirmeye dayalı olan uygulamalı atölyeler benim için inanılmaz

zevкли oldu. Onun için ben gündüzleri de gidiyordum, akşamları da. Ve o derslerimde notlarım çok yüksekti. Ben liseyi 5 yılda bitirdim, ilkököl ve ortaokulda normal ama Gazi’de çok başarılı bir öğrenciydim. Sebebi, derslerin önemli bir bölümünün uygulamalı oluşu idi.

H.B. Sanat eğitiminin size uygun bir eğitim olduğunu fark ederek mi girdiniz Gazi Eğitim Enstitüsüne? Diğer alanlarda da aynı şekilde başarılı olur muydunuz?

V.Ö. Olurdum tabii. Çünkü benim fen derslerim de çok iyiydi. Sosyal derslerin vasattı. Tarih, ben liseyi tarih dersi yüzünden 5 yılda bitirdim. Ancak daha sonra Kültür Bakanlığında çalıştığım yıllarda tarihçi, sanat tarihçi ve arkeologlarla çok yakın ilişkim oldu. Yaptıkları işleri, alanlarını çok sevdim ve o alanlara merak sardım. Onlar sayesinde oluşan tarihe merak ve seyahatlerim de benim bu alanlardaki bugünkü bilgi birikimimin temelini oluşturdu. Bu nedenle eğer eğitimi uygulamalı ve hayatın içinde ise her alanda başarılı olabilirdim diye düşünüyorum.

H.B. Hocam sizi sanata yönlendiren kim veya neydi.

V.Ö. Aslında kendim. Beni sanata yönlendiren ne bir hocam oldu, ne de biri rehber oldu. Daha ortaokuldayken o zamanlar çizgi roman olarak Tarkanlar vardı, Karaoğlanlar vardı. Onları çok hızlı çizirdim ve herkes bayılırdı. Sonra liseye geldiğimde Kayseri Lisesinde 2nci sınıfta müdür başyardımcısı da olan bir hocamız vardı resim öğretmeni, bana çok yetenekli olduğumu söylerdi. Kesinlikle resim alanında eğitim almamı tavsiye ederdi. Ancak Gazi’ye gitmem tamamen tesadüf. İkiz kardeşim Ankara’da Fen Fakültesinde okuyordu o zaman 1nci sınıfta Fizik Bölümünde. O Gazi Eğitim Enstitüsünde resim-iş bölümü olduğunu söylemişti bana, ilk defa duyuyordum. Oranın sınavına girmemi teklif etmişti. Ben öylesine hazırlıksız, ancak kendinden emin olarak girdim sınava ve kazandım tabii. Özellikle akşam bölümüne yazıldım, gündüzleri çalışmak için. Orada yapılan eğitim öğretim tam bana göre idi. Hakikaten çok yararlandığımı düşünüyorum. Hocalar çok kaliteliydi. Hem işle ilgili, zanaatla ilgili hem de sanatla ilgili bölümlerde atölyelerde çok başarılı oldum. Resimde zaten başarılıydim. Teorik derslerde sıkıntım oluyordu, çok olmamakla birlikte. Ama genelde başarılı bir öğrencilik geçirdim Gazi Eğitim’de.

H.B: Sizi çok etkileyen hocalar veya kişiler oldu mu?

V.Ö. Gazi Eğitim Enstitüsündeki iş atölye hocaları, örneğin rahmetli Hidayet Telli, Tuncer Özkan hepsi çok değerliydi, hepsi çok iyi yetişmiş, çok iyi eğitimci, yetenekli hocalardı. Sanat atölyelerinde de zaten hocaların çoğu yurt dışından yeni gelmişti, çok dinamiktiler. Halil Akdeniz, Hayati Misman ve Veysel Günay bunlar bizim atölye hocalarımızdı, ilk ikisi Almanya’dan diğeri Fransa’dan gelmiş, genç dinamik hocalardı, çok yararlı oldular bize. Dolayısıyla 1975 yılı ile 19778 yılı arasında Gazi’de akşamları olmasına rağmen, ilk iki yıl iş bulamayıp gündüzleri de gittiğim için çok iyi bir deneyim kazandım. Gazi’nin benim üzerimde çok etkisi olmuştur. Hem sanatsal davranış ve yaratıcılığımı geliştirme, hem de öğretmenlik tutum ve disiplini sahibi olma konusunda. Gazi’nin o politik olaylı günlerinde de olsa sanatçı öğretmen yetiştirmede çok etkili olduğunu düşünüyorum. Ondan sonra esas

hayatın içinde, yapım dolayısıyla ömrüm, hayatın içinde öğrenmeyle geçti, hem okuyarak hem de yaşayarak öğrendim her şeyi.

H.B: Hocam çok teşekkür ediyorum.